

Sygn. akt I PK 172/17

POSTANOWIENIE

Dnia 10 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z powództwa H. B.
przeciwko Zespołowi Szkół nr (...) w S.
o ustalenie istnienia stosunku pracy na czas nieokreślony,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 10 kwietnia 2018 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w S.
z dnia 23 lutego 2017 r., sygn. akt III Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 240
(dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powód H. B. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 23 lutego 2017 r.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie prawa materialnego: art. 10 ust. 7 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 108), przez jego błędną wykładnię i zastosowanie polegające na przyjęciu, że w przypadku 10-letniego zatrudniania nauczyciela mianowanego co roku na okres 1 roku szkolnego, w tym w okresie pierwszych 6 lat na pełen etat, i zlecania mu dokładnie takich samych obowiązków jak innym nauczycielom

zatrudnionym w tym samym czasie na podstawie mianowania lub umowy o pracę na czas nieokreślony, można mówić o istnieniu potrzeby uzasadnionej organizacją nauczania zatrudniania powoda na czas określony a to w związku z rzekomą niepewnością ilu uczniów obejmie rekrutacja w kolejnym roku; art. 10 ust. 6 Karty Nauczyciela, przez zaniechanie jego zastosowania do okresu zatrudnienia powoda liczonego od września 2012 r., mimo że na podstawie przeprowadzonych w sprawie dowodów należało stwierdzić, że w związku z brakiem warunków do zatrudnienia powoda, będącego nauczycielem mianowanym, w pełnym wymiarze zajęć, od 2012 r. stosunek pracy z powodem jest nawiązany na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony w niepełnym wymiarze.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazując że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne: „polegające na konieczności ustalenia czy potrzebą wynikającą z organizacji nauczania w rozumieniu art. 10 ust. 7 ustawy Karty nauczyciela jest również niepewność co do tego jak w przyszłości kształtować się będzie organizacja nauczania lub niepewność co do tego ilu uczniów w kolejnym roku szkolnym i następnych latach będzie uczęszczać do szkoły, w szczególności w sytuacji zatrudniania nauczyciela mianowanego przez 10 lat co roku na czas określony 1 roku w tym przez pierwsze sześć lat pracy co roku na czas określony na pełen etat”. Podniósł także, że „skarga jest oczywiście uzasadniona albowiem rozstrzygnięcie opiera się wyłącznie na twierdzeniu pozwanego, iż zatrudniając powoda nie mógł przewidzieć, ilu uczniów będzie rekrutował w kolejnych latach szkolnych; a to z uwagi na fakt, że pozwany sam nie prowadził wówczas rekrutacji kandydatów na uczniów i w związku z tym mógł zatrudnić powoda na czas określony powołując się na potrzebę wynikającą z organizacji nauczania, mimo że: jednocześnie inni nauczyciele pracujący u pozwanego w dokładnie takich samych okolicznościach faktycznych zatrudniani byli na czas nieokreślony lub na podstawie mianowania, a także mimo zatrudniania w kolejnych latach nowych nauczycieli, na kierunkach co do których powód uzyskał w trakcie zatrudnienia kwalifikacje niezbędne do prowadzenia zajęć i zajęcia takie prowadził równolegle do zajęć prowadzonych przez tych nowozatrudnionych nauczycieli (co zostało wykazane m.in. przedstawionym jako dowód planem zajęć na rok szkolny 2015/2016).”.

W odpowiedzi na skargę strona pozwana – Zespół Szkół nr (...) w S. wniósł o jej odrzucenie bądź o nieprzyjęcie jej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wstępnie trzeba przypomnieć, że ograniczenia dopuszczalności wnoszenia skargi kasacyjnej wynikają z konstytucyjnej roli Sądu Najwyższego w systemie organów wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1254 ze zm.), rolą tego Sądu w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości pozostaje zapewnienie w ramach nadzoru zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych przez rozpoznawanie kasacji oraz innych środków odwoławczych, podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne i rozstrzyganie innych spraw określonych w ustawach. Skarga kasacyjna nie jest więc (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, gdy się weźmie nadto pod uwagę, że Konstytucja w art. 177 ust. 1 gwarantuje jedynie dwuinstancyjne postępowanie. Ewentualna możliwość dalszego postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe, które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym,

że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Odnosząc się do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy zauważyć, że zagadnienie prawne jest to zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniających wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno zatem przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie – wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Z przedstawionego przez wnoszącego skargę istotnego zagadnienia prawnego musi jednak wynikać, jaki jest konkretny problem prawny, na czym polegają istotne wątpliwości (na przykład interpretacyjne). Sformułowane zagadnienie winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147, z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883).

Powód domaga się przeprowadzenia w postępowaniu kasacyjnym wykładni przepisu (art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela), który zawiera klauzulę generalną (zwrot niedookreślony), jakim jest wyrażenie „potrzeba wynikająca z organizacji nauczania”. Wymieniony przepis prawa materialnego z natury ma charakter ogólny,

a jego zastosowanie jest ściśle uzależnione od konkretnych okoliczności faktycznych. Już z tej przyczyny kwestia jego prawidłowej interpretacji nie może być uznana za argument wskazujący na potrzebę rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisu prawa (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 kwietnia 2003 r., I PK 558/02, OSNP 2004 nr 16, poz. 283 oraz z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 252/08, LEX nr 736733). Innymi słowy, nie jest możliwa taka wykładnia tego przepisu, która zawierałaby swoiste „wytyczne”, w jakich (kazuistycznych) przypadkach zachodzą (lub nie zachodzą) potrzeby wynikające z organizacji nauczania w szkole. Podkreślić przy tym trzeba, że w dotychczasowej judykaturze Sądu Najwyższego kilkakrotnie rozważano znaczenie pojęcia „potrzeby wynikające z organizacji nauczania”. Przywołać należy wyrok z dnia 5 września 1997 r., I PKN 226/97 (OSNAPiUS 1998 nr 11, poz. 328), w którym Sąd Najwyższy omówił szeroki katalog okoliczności, które mogą stanowić „organizację nauczania” w rozumieniu art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela (wówczas art. 10 ust. 4 Karty Nauczyciela), zaliczając doń np. liczbę klas, rodzaj przedmiotów, liczbę godzin lekcyjnych, liczbę etatów, okres nauczania poszczególnych przedmiotów, zmianowość pracy szkoły. Z kolei w wyroku z dnia 3 grudnia 2010 r., I PK 122/10 (OSNP 2012 nr 3-4, poz. 40) podkreślono, że zatrudnienie nauczyciela do prowadzenia zajęć nieobowiązkowych (dodatkowych), co do których nie ma pewności, że w każdym roku szkolnym zostaną zapewnione na nie środki finansowe, stanowi warunek wymieniony w art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela w postaci szczególnych potrzeb wynikających z organizacji szkoły. W wyroku z dnia 4 września 2007 r., I PK 104/07 (LEX nr 375721) Sąd Najwyższy przyjął, że potrzeby wynikające z organizacji nauczania (uzasadniające zatrudnienie nauczyciela na czas określony) mogą być spowodowane szczególnym charakterem prowadzonej działalności przez szkołę, w której występuje niepewność co do czasu prowadzenia określonej działalności, liczby uczniów, uzyskania zgody podmiotów zewnętrznych. Przykładem identycznej wykładni jest stanowisko zajęte przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 grudnia 1998 r., I PKN 499/98 (OSNAPiUS 2000 nr 3, poz. 105). Sąd Najwyższy stwierdził w nim, że wprowadzenie w młodzieżowym domu kultury eksperymentalnych zajęć z edukacji ekologicznej, których kontynuowanie w następnych latach szkolnych zależy od zgłoszenia się odpowiedniej liczby uczniów i

zgody kuratora oświaty, uzasadnia zatrudnienie nauczyciela-instruktora na podstawie terminowych umów o pracę w związku z potrzebą wynikającą z organizacji nauczania. Podobnie stan faktyczny w wyroku z dnia 14 czerwca 2016 r., II PK 142/15 (LEX nr 2062793) doprowadził Sąd Najwyższy do wniosku, że dla zasadności zastosowania art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela doniosłe znaczenie ma istnienie stanu niepewności co do corocznego (permanentnego) tworzenia oddziałów przedszkolnych w pozwanej szkole.

Odnosząc się do kwestii oczywistej zasadności skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), trzeba przypomnieć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego przesłanka ta wynika zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109, z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494, z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437, z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616).

Mając na uwadze przedstawione orzecznictwo Sądu Najwyższego oraz ustalony stan faktyczny niniejszej sprawy, którym Sąd Najwyższy jest związany (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), należy przyjąć, że przedmiotowa skarga nie jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Nie sposób przy tym nie dostrzec, że argumentacja powoda dotycząca oczywistej zasadności skargi w odniesieniu do przepisu prawa materialnego sprowadza się do kwestionowania podstawy faktycznej Sądu drugiej instancji, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej. Zgodnie bowiem z tym przepisem podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 76). Art. 398³ § 3 k.p.c. wprowadzie nie wskazuje *expressis verbis* konkretnych przepisów, których naruszenie, w związku z

ustalaniem faktów i przeprowadzaniem oceny dowodów, nie może być przedmiotem zarzutów wypełniających drugą podstawę kasacyjną, nie ulega jednak wątpliwości, że obejmuje on art. 233 k.p.c. Wszakże ten właśnie przepis określa kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., V CSK 11/06, LEX nr 230204; z dnia 19 października 2010 r., II PK 96/10, LEX nr 687025; z dnia 24 listopada 2010 r., I UK 128/10, LEX nr 707405 oraz z dnia 24 listopada 2010 r., I PK 107/10, LEX nr 737366).

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ k.p.c., należało postanowić jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto na mocy art. 98 k.p.c. w związku z § 9 ust. 1 pkt 1 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.).

r.g.